

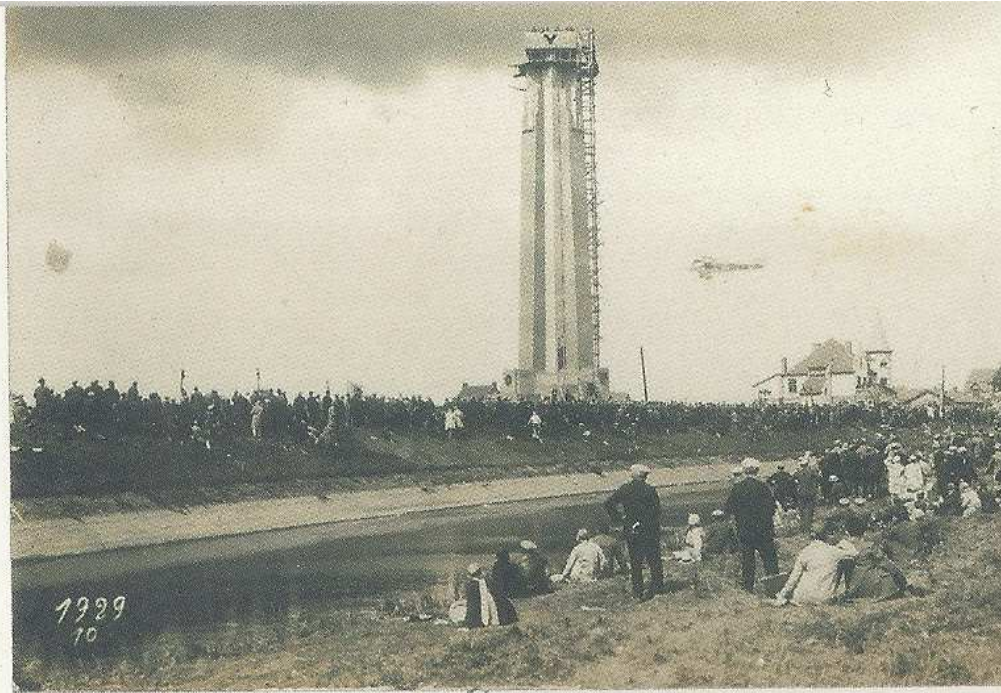
DE VTB EN DE VLAAMSE BEWEGING

De VTB en de Vlaamse beweging

Van Overstraeten was Vlaams-nationaal geïnspireerd maar nam geen partijpolitiek engagement op. Toch zorgde hij ervoor dat de VTB samenwerkte met andere Vlaamsgezinde initiatieven door samen activiteiten te organiseren of hen financieel bij te staan. De VTB steunde onder meer de IJzerbedevaarten, het Vlaams Nationaal Zangfeest, de 11-juliviering en het taalgrenscomité van Flor Grammens. Dit laatste vloeide voort uit een diepgaande interesse voor de taalkwestie in Vlaanderen. Voor de vernederlandsing van het openbaar leven, vonden de VTB, het ANV, het Vlaams Verbond voor Brussel en het Vlaams Economisch Verbond elkaar. Op cultureel vlak werkte de VTB dan weer samen met het Davidsfonds, het Verbond van Vlaamse Oud-Strijders (VOS) en de Vlaamse Wetenschappelijke Congressen. De vereniging wist een zeer ruime achterban te mobiliseren die weliswaar Vlaamsvoelend maar niet noodzakelijk Vlaams-nationaal was. Ondanks die gematigde opstelling, kan de werking van de VTB toch omschreven worden als een vorm van cultuurnationalisme. Daarenboven lag de klemtoon binnen de culturele werking sterk op het volksoepvoedende aspect: de leden werden aangespoord kennis te maken met het Vlaamse landschap, de Vlaamse geschiedenis, de Vlaamse cultuur en het Vlaamse volk. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de honderden standbeelden, gedenkplaten, grafmonumenten of zitbanken voor de pioniers uit de Vlaamse beweging of het Vlaamse culturele verleden die door de VTB plechtig werden ingehuldigd.

Inhuldiging van een VTB-gedenkplaat voor de Vlaamse schrijver en dichter Pol De Mont aan zijn geboortehuis in Wambeek, 25 juni 1939. [ADV, VQT10/3]

Tweede Wereldoorlog en nasleep

Aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog daalde het aantal buitenlandse reizen en het budget van de VTB-leden gestaag. Hierdoor wijzigde de Toeristenbond lichtjes zijn koers. De bond richtte zich meer op culturele activiteiten, lokale uitstappen en voordrachten of cursussen. Tijdens de oorlog poogde voorzitter Van Overstraeten een overkoepelende vereniging op te richten voor het culturele leven in Vlaanderen, zonder succes. In 1941 stichtte hij wel het Verbond voor Heemkunde, dat zich pas na de bezetting zou losmaken van de VTB-VAB. Hoewel Van Overstraeten de VTB grotendeels buiten de collaboratie hield, leidde de zuivering nadien tot de onbeschikbaarheid van heel wat kaderleden en vertegenwoordigers die al dan niet gestraft werden. Van Overstraeten zelf werd onder meer voor

In het archief bevinden zich enkele unieke verzamelingen. Zo ook een privéverzameling van Adolphe Crick met honderden hotelkaartjes en rekeningen van 1874 tot 1912. [ADVN, A1011]

zijn lidmaatschap van het Vlaams Nationaal Verbond elf maanden geïnterneerd, maar uiteindelijk volledig vrijgesproken. In 1948 nam hij zijn vooroorlogse functies terug op en leidde hij de VTB doorheen in wat bekend werd als het 'Van Overstraententijdperk'.

Het VTB-archief en Erfgoeddag

Sinds 2002 bevindt een belangrijk deel van het VTB-VAB-archief zich in het ADVN (BE ADVN AC453). Het gaat om 133 strekkende meter en bestaat voor de overgrote meerderheid uit themadossiers. Hoewel er stukken zijn terug te vinden uit het interbellum, is het archief voornamelijk voor de periode na 1945 zeer rijk gedocumenteerd. Tot het archief behoort eveneens een aanzienlijke verzameling van boeken, periodieken en audiovisuele stukken. Deze laatste verdienen bijzondere aandacht. Het gaat namelijk om tienduizenden foto's en verder om affiches, voorwerpen, geluidsopnames, tekeningen, prenten, plannen enz.

Naar aanleiding van de Erfgoeddag, die dit jaar de focus richt op het thema 'Grenzeloos', vertellen we met archiefmateriaal de historiek van de Vlaamse Toeristenbond tot aan de Tweede Wereldoorlog. De groeiende interesse voor het toerisme, ook over de landgrenzen heen, blijkt uit het rijke archief van foto's, reisverhalen en -brochures, met als orgelpunt een bijzondere verzameling van reisbrochures uit

de belle époque. 'Grenzeloos' reizen we naar verscheidene uithoeken van Europa en duiken we terug in de tijd met uniek filmmateriaal. Tot slot openen we in het ADVN de deuren van het VTB-depot voor een kijkje achter de schermen. [sc]

Bronnen bij deze bijdrage:

M. Beyen, *Historische grootheid binnen handbereik. De Vlaamse Toeristenbond (VTB) als schep van lieux de mémoire*, in: F. Seberechts (red.), *Duurzamer dan graniet. Over monumenten en Vlaamse beweging*, Tiel, 2003, pp. 155-170; M. Limbourg, *Toerisme en politiek. De Vlaamse Toeristenbond (VTB)*, Brussel, 1987, (onuitgegeven licentiaatsverhandeling); P. Gunst, *De Vlaamse Toeristenbond. Tussen zuilvorming en cultureel nationalisme*, in: *ADVN-Medelingen*, nr. 22, 2008, pp. 4-8; Ba. De Wever, *Vlaamse Toeristenbond-Vlaamse Automobilistenbond (VTB-VAB)*, in: *NEVB*, Tiel, 1998, dl. 3, pp. 3478-3483.

Komt u ook een kijkje nemen in het VTB-VAB-archief?
Grenzeloos reizen - Erfgoeddag 2014
ADVN, zondag 27 april van 10 tot 18u
Fototentoonstelling, depotbezoek en film

Heeft u geen tijd op de Erfgoeddag? Geen nood, de tentoonstelling *Grenzeloos reizen* loopt van zondag 27 april t.e.m. vrijdag 27 juni. Bezichtigen kan van ma tot vr, van 9 tot 16u.
Ook in groep, na afspraak, meer info: publiekswerking@advn.be of 03-225 18 37.

